

CUPRINS

INTRODUCERE

LOCUL ȘI ROLUL DREPTULUI CONSTITUȚIONAL ÎN SISTEMUL DE DREPT	1
1. Apariția disciplinei „Drept constituțional”	1
2. Dreptul constituțional – știință juridică de ramură	2
2.1. Noțiunea de drept constituțional	2
2.2. Conceptul de instituție politică	3
2.3. Obiectul de studiu al disciplinei „Drept constituțional și instituții politice”	3
2.4. Subiectele raporturilor juridice de drept constituțional	4
2.5. Izvoarele formale ale dreptului constituțional	6

PARTEA I. TEORIA GENERALĂ A CONSTITUȚIEI

9

TITLUL I. CONCEPTUL DE CONSTITUȚIE

11

CAPITOLUL I. EVOLUȚIA NOȚIUNII DE CONSTITUȚIE

11

<i>Secțiunea 1. Terminologie</i>	11
<i>Secțiunea a 2-a. Apariția constituției</i>	12
<i>Secțiunea a 3-a. Tipuri de constituții</i>	14
3.1. Constituții formale și constituții materiale	14
3.2. Constituții cutumiare și constituții scrise	15
3.3. Constituții flexibile (suple) și constituții rigide	17
<i>Secțiunea a 4-a. Noțiunea de constituție</i>	18

CAPITOLUL II. ADOPTAREA ȘI REVIZUIREA CONSTITUȚIEI

21

<i>Secțiunea 1. Adoptarea constituției</i>	21
1.1. Inițiativa adoptării constituției	21
1.2. Procedee de adoptare a constituției	22
1.2.1. Constituția acordată (octroiată) sau „carta concedată”	22
1.2.2. Constituția plebiscitară sau „statutul”	22
1.2.3. Constituția pact	23
1.2.4. Constituția convenție	23
1.2.5. Constituția referendum	24
1.3. Adoptarea Constituției României din 1991	24
<i>Secțiunea a 2-a. Revizuirea constituției</i>	25
2.1. Necesitatea revizuirii constituției	25
2.2. Procedura de revizuire a constituției	26
2.3. Limitele revizuirii	27
2.4. Revizuirea Constituției României din 2003	28
2.5. Revizuirea constituției – aspecte de drept comparat	30
2.5.1. Austria	30
2.5.2. Belgia	31

2.5.3. Canada	31
2.5.4. Elveția	32
2.5.5. Franța	32
2.5.6. Italia	33
2.5.7. Spania	33
TITLUL II. REGIMUL CONSTITUȚIONAL ÎN ROMÂNIA	34
CAPITOLUL I. EVOLUȚIA SISTEMULUI CONSTITUȚIONAL ROMÂNESC	34
<i>Secțiunea 1. Rădăcinile organizării constituționale în țara noastră</i>	35
1.1. Preliminarii	35
1.2. Proclamația de la Islaz	36
1.3. Convenția de la Paris	36
1.4. Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris	37
<i>Secțiunea a 2-a. Constituția din 1866</i>	39
<i>Secțiunea a 3-a. Constituția din 1923</i>	41
<i>Secțiunea a 4-a. Constituția din 1938</i>	43
<i>Secțiunea a 5-a. Organizarea constituțională între 1940-1948</i>	44
5.1. Conducătorul Statului	44
5.2. Înaltul Decret Regal	44
5.3. Decretul nr. 1849 din 11 octombrie 1944	45
5.4. Legea nr. 86 din 1945 pentru Statutul Naționalităților Minoritare	45
5.5. Legea nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reforme agrare	45
5.6. Decretul nr. 2218 din 13 iulie 1946 privind exercitarea puterii legislative	45
5.7. Republica populară	46
<i>Secțiunea a 6-a. Organizarea constituțională socialistă</i>	46
6.1. Constituția din 1948	47
6.2. Constituția din 1952	48
6.3. Constituția din 1965	49
<i>Secțiunea a 7-a. Dezvoltarea constituțională a României după 1989</i>	50
7.1. Acte cu caracter constituțional premergătoare adoptării Constituției din 1991	51
7.1.1. Decretul-lege nr. 2 din 27 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale	51
7.1.2. Decretul-lege nr. 8 din 31 decembrie 1989 privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și a organizațiilor obștești în România	52
7.1.3. Decretul-lege nr. 81 din 9 februarie 1990 privind Consiliul Provizoriu de Uniune Națională	52

7.1.4. Decretul-lege nr. 92 din 14 martie 1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României _____	53
7.2. Constituția României din 1991 _____	53
CAPITOLUL II. CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR _____	55
<i>Secțiunea 1. Noțiunea și formele controlului constituționalității legilor _____</i>	<i>55</i>
1.1. Necesitatea controlului constituționalității legilor _____	55
1.2. Noțiunea controlului constituționalității legilor _____	56
1.3. Formele controlului constituționalității legilor _____	57
<i>Secțiunea a 2-a. Controlul constituționalității legilor în România _____</i>	<i>60</i>
2.1. Scurtă privire istorică _____	60
2.2. Controlul constituționalității legilor consacrat de Constituția României din 1991 _____	61
2.2.1. Caracteristicile Curții Constituționale _____	62
2.3. Funcționarea Curții Constituționale _____	62
2.3.1. Organizarea Curții Constituționale _____	62
2.3.2. Statutul judecătorilor Curții Constituționale _____	63
2.4. Atribuțiile Curții Constituționale _____	64
2.5. Procedura controlului constituționalității legilor _____	67
2.5.1. Procedura în cazul controlului constituționalității legilor înainte de promulgare (obiecția de neconstituționalitate) _____	67
2.5.2. Procedura în cazul soluționării excepției de neconstituționalitate _____	68
2.6. Actele Curții Constituționale și efectele juridice ale acestora _____	69
<i>Secțiunea a 3-a. Raportul dintre Dreptul constituțional și Dreptul Uniunii Europene _____</i>	<i>71</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Controlul constituționalității legilor. Aspecte de drept comparat _____</i>	<i>72</i>
4.1. Albania _____	72
4.2. Austria _____	73
4.3. Belgia _____	73
4.4. Bulgaria _____	73
4.5. Franța _____	74
4.6. Germania _____	75
4.7. Italia _____	75
4.8. Rusia _____	76
4.9. S.U.A. _____	76
PARTEA A II-A. STATUL _____	79
TITLUL I. CONCEPTUL DE STAT _____	81
CAPITOLUL I. NOȚIUNEA DE STAT _____	81
<i>Secțiunea 1. Definierea statului în doctrina juridică și sociologică _____</i>	<i>81</i>
1.1. Repere conceptuale ale statului în doctrina sociologică _____	81

1.2. Repere conceptuale ale statului în doctrina juridică românească	85
<i>Secțiunea a 2-a. Rolul, funcțiile și atributele esențiale ale statului</i>	87
2.1. Rolul politico-juridic al statului	87
2.2. Rolul statului în epoca contemporană	87
2.3. Funcțiile statului	88
2.4. Atributele esențiale ale statului	90
CAPITOLUL II. FORMA STATULUI	92
<i>Secțiunea 1. Structura de stat</i>	92
1.1. Statul unitar (simplu)	92
1.2. Statul federativ (compus sau unional)	93
1.3. Asociațiile de state	93
<i>Secțiunea a 2-a. Forma de guvernământ</i>	96
2.1. Noțiunea formei de guvernământ	96
2.2. Clasificarea formelor de guvernământ	98
2.2.1. Monocrația	98
2.2.2. Oligarhia	101
2.2.3. Democrația	102
2.2.3.1. Noțiunea de democrație	102
2.2.3.2. Clasificarea formelor democrației	103
2.3. Formele mixte	108
2.3.1. Monarhia limitată	109
2.3.2. Monarhia parlamentară dualistă	109
2.3.3. Monarhia parlamentară contemporană	110
2.3.4. Cezarismul democratic	110
2.4. Formele de guvernământ specifice statelor socialiste	111
<i>Secțiunea a 3-a. Regimul politic</i>	112
3.1. Noțiunea și clasificarea regimului politic	112
3.2. Regimul politic convențional	114
3.2.1. Regimul dictatorial	114
3.2.2. Regimul directorial	115
3.2.3. Guvernământul de adunare	116
3.3. Regimul politic parlamentar	116
3.3.1. Modelul inițial: regimul parlamentar dualist	117
3.3.2. Regimul parlamentar monist	118
3.3.3. Regimul parlamentar bipartid sau multipartid	118
3.4. Regimul politic prezidențial	119
3.5. Regimul politic mixt sau semiprezidențial	120
3.6. Regimurile politice ale statelor socialiste	121
3.7. Regimul politic. Drept comparat	122
3.7.1. Regimuri politice parlamentare	122
3.7.2. Regimuri politice prezidențiale	131
3.7.3. Regimuri politice mixte sau semiprezidențiale	137
<i>Secțiunea a 4-a. Forma de stat a României</i>	142
4.1. Structura de stat a României	142

4.2. Forma de guvernământ a României _____	144
4.2.1. Evoluția formei de guvernământ a României _____	144
4.2.2. Republica – formă de guvernământ a României, potrivit Constituției din 1991 _____	147
4.3. Regimul politic actual al României _____	148
TITLUL II. ELEMENTELE CONSTITUTIVE ALE STATULUI _____	152
CAPITOLUL I. TERITORIUL _____	153
<i>Secțiunea 1. Noțiunea și natura juridică a teritoriului _____</i>	<i>153</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Delimitarea și elementele constitutive ale teritoriului _____</i>	<i>155</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Organizarea administrativă a teritoriului _____</i>	<i>156</i>
3.1. Noțiunea organizării administrative a teritoriului _____	156
3.2. Organizarea administrativă a teritoriului României _____	157
3.2.1. Considerații de ordin istoric privind organizarea administrativă a teritoriului _____	157
3.2.2. Organizarea administrativă actuală a teritoriului României _____	160
3.2.2.1. Județul _____	161
3.2.2.2. Orașul _____	162
3.2.2.3. Comuna _____	164
3.2.2.4. Statutul special al stațiunilor balneoclimaterice _____	165
3.2.3. Necesitatea îmbunătățirii organizării administrative a teritoriului României _____	166
CAPITOLUL II. POPULAȚIA _____	168
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de populație _____</i>	<i>168</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Cetățenia _____</i>	<i>170</i>
2.1. Noțiunea de cetățenie. Terminologie _____	170
2.2. Natura juridică a cetățeniei _____	172
2.3. Cetățenia română _____	173
2.3.1. Principiile cetățeniei române _____	173
2.3.2. Dobândirea cetățeniei române _____	175
2.3.3. Pierderea cetățeniei române _____	179
2.3.4. Dovada cetățeniei române _____	181
2.4. Pluralitatea de cetățenie și apatridia _____	182
2.5. Cetățenia de onoare _____	183
2.6. Cetățenia Uniunii Europene _____	184
CAPITOLUL III. DREPTURILE, LIBERTĂȚILE ȘI ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE ALE CETĂȚENILOR ROMÂNI _____	186
<i>Secțiunea 1. Conceptul de drepturi și libertăți fundamentale _____</i>	<i>186</i>
1.1. Terminologie _____	186
1.2. Marile momente ale codificării drepturilor fundamentale _____	189
1.3. Noțiunea de drepturi fundamentale _____	191
1.4. Noțiunea de îndatoriri fundamentale _____	191

<i>Secțiunea a 2-a. Natura juridică a drepturilor fundamentale</i>	192
<i>Secțiunea a 3-a. Statutul juridic constituțional al cetățenilor români</i>	194
3.1. Principiile drepturilor, libertăților și îndatoririlor cetățenilor români	194
3.2. Clasificarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor români	203
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor români</i>	204
4.1. Inviolabilitățile	205
4.1.1. Dreptul la viață, dreptul la integritate fizică și psihică ale persoanei (art. 22)	205
4.1.2. Libertatea individuală (art. 23)	206
4.1.3. Dreptul la apărare (art. 24)	208
4.1.4. Dreptul la libera circulație (art. 25)	210
4.1.5. Dreptul la ocrotirea vieții intime, familiale și private (art. 26)	210
4.1.6. Inviolabilitatea domiciliului (art. 27)	212
4.2. Drepturile și libertățile social-economice și culturale	213
4.2.1. Dreptul la învățătură (art. 32)	213
4.2.2. Accesul la cultură (art. 33)	215
4.2.3. Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34)	215
4.2.4. Dreptul la mediu sănătos (art. 35)	216
4.2.5. Dreptul la muncă și la protecția socială a muncii (art. 41)	216
4.2.6. Dreptul la grevă (art. 43)	219
4.2.7. Dreptul de proprietate privată (art. 44)	221
4.2.8. Libertatea economică (art. 45)	223
4.2.9. Dreptul la moștenire (art. 46)	223
4.2.10. Dreptul la un nivel de trai decent (art. 47)	223
4.2.11. Dreptul la căsătorie (art. 48)	224
4.2.12. Dreptul copiilor și tinerilor la protecție (art. 49)	225
4.2.13. Dreptul persoanelor cu handicap la o protecție specială (art. 50)	226
4.3. Drepturile exclusiv politice	227
4.3.1. Dreptul de vot (art. 36)	227
4.3.2. Dreptul de a fi ales (art. 37)	229
4.4. Drepturile și libertățile social-politice	231
4.4.1. Libertatea conștiinței (art. 29)	231
4.4.2. Libertatea de exprimare (art. 30)	232
4.4.3. Dreptul la informație (art. 31)	233
4.4.4. Libertatea întrunirilor (art. 39)	234
4.4.5. Dreptul de asociere (art. 40)	235
4.4.6. Secretul corespondenței (art. 28)	236
4.5. Drepturile garanții	237
4.5.1. Dreptul de petiționare (art. 51)	237
4.5.2. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52)	238

4.6. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor români _____	239
4.6.1. Fidelitatea față de țară (art. 54) _____	239
4.6.2. Apărarea țării (art. 55) _____	239
4.6.3. Îndatorirea la contribuții financiare (art. 56) _____	239
4.6.4. Îndatorirea de exercitare a drepturilor și libertăților cu bună-credință (art. 57) _____	240
CAPITOLUL IV. PUTEREA DE STAT _____	242
<i>Secțiunea 1. Despre putere în general _____</i>	<i>242</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Puterea politică – formă specifică a puterii sociale _____</i>	<i>244</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Trăsăturile puterii de stat _____</i>	<i>246</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Principiul separației puterilor statului _____</i>	<i>249</i>
 PARTEA A III-A. ACCESUL LA PUTERE _____	 251
 TITLUL I. COMPETIȚIA PENTRU PUTERE _____	 253
CAPITOLUL I. PARTIDELE POLITICE _____	253
<i>Secțiunea 1. Conceptul de partid politic _____</i>	<i>253</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Sisteme și categorii de partide politice _____</i>	<i>256</i>
2.1. Sisteme de partide politice _____	256
2.2. Categorii de partide politice _____	258
2.3. Doctrine politice contemporane _____	260
2.3.1. Liberalismul _____	260
2.3.2. Neoliberalismul _____	261
2.3.3. Doctrina social-democrată _____	262
2.3.4. Doctrina creștin-democrată _____	263
2.3.5. Doctrina marxist-leninistă _____	264
<i>Secțiunea a 3-a. Partidele politice în România _____</i>	<i>265</i>
 CAPITOLUL II. ROLUL GRUPURILOR DE PRESIUNE ÎN „LUPTA” PENTRU PUTERE _____	 269
<i>Secțiunea 1. Considerații generale _____</i>	<i>269</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Structura grupurilor de presiune _____</i>	<i>271</i>
2.1. Grupuri exclusive și grupuri parțiale _____	272
2.2. Grupuri de presiune străine _____	272
2.3. „Pseudo – grupuri” de presiune _____	273
<i>Secțiunea a 3-a. Relațiile între partidele politice și grupurile de presiune _____</i>	<i>274</i>
 CAPITOLUL III. SISTEMELE ELECTORALE ȘI MODURILE DE SCRUTIN _____	 276
<i>Secțiunea 1. Sistemul majoritar _____</i>	<i>276</i>
1.1. Sistemul majoritar uninominal _____	277
1.2. Sistemul majoritar de listă _____	279
1.3. Sistemul majoritar cu unul sau două tururi de scrutin _____	280
1.4. Avantajele și dezavantajele sistemului majoritar _____	281

<i>Secțiunea a 2-a. Reprezentarea proporțională</i>	281
2.1. Scurt istoric	281
2.2. Conceptul reprezentării proporționale	282
2.3. Avantajele și dezavantajele reprezentării proporționale	283
2.3.1. Avantajele reprezentării proporționale	283
2.3.2. Dezavantajele reprezentării proporționale	284
<i>Secțiunea a 3-a. Sisteme electorale mixte</i>	284
3.1. Sistemele electorale mixte dominate de sistemul majoritar	284
3.2. Sistemele electorale mixte dominate de reprezentarea proporțională	285
3.3. Sistemele electorale mixte echilibrate	286
CAPITOLUL IV. SISTEMUL ELECTORAL ÎN ROMÂNIA	287
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind alegerile</i>	287
<i>Secțiunea a 2-a. Organizarea și desfășurarea alegerilor în România</i>	287
2.1. Scurt istoric	287
2.2. Sediul materiei	288
2.3. Etapele desfășurării alegerilor	288
2.3.1. Stabilirea datei alegerilor	288
2.3.2. Stabilirea numărului, delimitarea și numerotarea circumscripțiilor electorale	289
2.3.3. Întocmirea listelor electorale și a Registrului electoral	289
2.3.4. Constituirea birourilor și a oficiilor electorale	290
2.3.5. Constituirea secțiilor de votare	293
2.3.6. Propunerea candidaturilor	293
2.3.7. Întocmirea buletinelor și a ștampilelor de vot	294
2.3.8. Campania electorală	295
2.3.9. Desfășurarea votării	296
2.3.10. Stabilirea rezultatelor votării și atribuirea mandatelor	297
PARTEA A IV-A. AUTORITĂȚILE PUBLICE	301
TITLUL I. AUTORITATEA LEGISLATIVĂ	303
CAPITOLUL I. ROLUL ȘI FUNCȚIILE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI	303
<i>Secțiunea 1. Rolul Parlamentului României în cadrul autorităților publice</i>	303
<i>Secțiunea a 2-a. Funcțiile Parlamentului</i>	305
2.1. Funcția legislativă. Etapele procedurii legislative	305
2.2. Funcția de stabilire a direcțiilor principale a activităților social-economice, culturale, statale și juridice	312
2.3. Funcția de alegere, formare, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități statale	313
2.4. Funcția de control	313
2.5. Funcția de politică externă	313

2.6. Funcția de organizare internă _____	314
2.7. Funcția de informare _____	314
CAPITOLUL II. ORGANIZAREA INTERNĂ A PARLAMENTULUI ROMÂNIEI _____	315
<i>Secțiunea 1. Grupurile parlamentare _____</i>	<i>315</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Birourile permanente _____</i>	<i>316</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Comisiile parlamentare _____</i>	<i>319</i>
3.1. Comisiile permanente _____	319
3.2. Comisiile speciale _____	319
3.3. Comisiile de anchetă _____	320
3.4. Comisiile de mediere _____	321
CAPITOLUL III. Funcționarea Parlamentului _____	322
<i>Secțiunea 1. Mandatul sau legislatura _____</i>	<i>322</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Sesiunea _____</i>	<i>322</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Ședințele _____</i>	<i>323</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Sistemul de vot în Parlament _____</i>	<i>324</i>
CAPITOLUL IV. CONTROLUL PARLAMENTAR _____	326
<i>Secțiunea 1. Formele controlului parlamentar _____</i>	<i>326</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Instituția Avocatului Poporului în România _____</i>	<i>328</i>
2.1. Organizarea și funcționarea Avocatului Poporului _____	328
2.2. Mandatul Avocatului Poporului _____	328
2.3. Atribuțiile Avocatului Poporului _____	329
2.4. Procedura de rezolvare a petițiilor/cererilor primite _____	331
CAPITOLUL V. STATUTUL DEPUTAȚILOR ȘI SENATORILOR _____	333
<i>Secțiunea 1. Deputații și senatorii. Prezentare generală _____</i>	<i>333</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Noțiunea mandatului parlamentar _____</i>	<i>334</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Protecția mandatului parlamentar _____</i>	<i>335</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile și îndatoririle parlamentarilor _____</i>	<i>337</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Răspundere și sancțiuni _____</i>	<i>338</i>
TITLUL II. AUTORITATEA EXECUTIVĂ _____	339
CAPITOLUL I. AUTORITATEA EXECUTIVĂ. CARACTERIZARE GENERALĂ _____	339
<i>Secțiunea 1. Precizări terminologice _____</i>	<i>339</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Rolul și structura puterii executive _____</i>	<i>340</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Structura puterii executive în România _____</i>	<i>341</i>
CAPITOLUL II. PREȘEDINTELE ROMÂNIEI _____	343
<i>Secțiunea 1. Instituția șefului de stat _____</i>	<i>343</i>
1.1. Considerații generale _____	343
1.2. Instituția șefului de stat în România. Repere istorice _____	343
<i>Secțiunea a 2-a. Rolul și funcțiile Președintelui României _____</i>	<i>345</i>
2.1. Funcția de reprezentare _____	346

2.2. Funcția de apărare sau garantare a unor valori fundamentale ale poporului român _____	346
2.3. Funcția de mediere _____	347
<i>Secțiunea a 3-a. Mandatul Președintelui României</i> _____	348
3.1. Dobândirea mandatului _____	348
3.2. Durata mandatului _____	350
3.3. Vacanța și interimatul funcției de Președinte al României _____	350
<i>Secțiunea a 4-a. Atribuțiile Președintelui României</i> _____	351
4.1. Atribuții pe care Președintele României le exercită în realizarea funcției de reprezentare _____	352
4.2. Atribuții pe care Președintele României le exercită în realizarea funcției de apărare sau garantare a unor valori fundamentale ale poporului român _____	352
4.3. Atribuții pe care Președintele României le exercită în îndeplinirea funcției de mediere _____	353
4.3.1. Președintele României este mediator între puterile statului _____	353
4.3.2. Președintele veghează la respectarea Constituției _____	354
<i>Secțiunea a 5-a. Actele Președintelui României</i> _____	354
5.1. Actele cu caracter juridic ale Președintelui României _____	355
5.2. Actele nejuridice (politice) ale Președintelui României _____	356
<i>Secțiunea a 6-a. Răspunderea Președintelui României</i> _____	357
6.1. Preliminarii _____	357
6.2. Formele răspunderii Președintelui României _____	358
6.2.1. Răspunderea politică a Președintelui _____	358
6.2.2. Răspunderea penală a Președintelui României _____	359
CAPITOLUL III. GUVERNUL ROMÂNIEI _____	361
<i>Secțiunea 1. Rolul și funcțiile Guvernului în sistemul constituțional românesc</i> _____	361
1.1. Rolul Guvernului României _____	361
1.2. Funcțiile Guvernului României _____	361
<i>Secțiunea a 2-a. Organizarea Guvernului României</i> _____	362
2.1. Prim-ministrul _____	362
2.2. Aparatul de lucru al Guvernului _____	362
2.3. Ministerele _____	363
<i>Secțiunea a 3-a. Atribuțiile Guvernului României</i> _____	364
<i>Secțiunea a 4-a. Funcționarea Guvernului</i> _____	365
4.1. Investirea Guvernului de către Parlament _____	365
4.2. Statutul membrilor Guvernului _____	366
4.2.1. Incompatibilități _____	366
4.2.2. Răspunderea membrilor Guvernului _____	368
4.2.3. Încetarea mandatului membrilor Guvernului _____	370
<i>Secțiunea a 5-a. Actele Guvernului</i> _____	372
5.1. Hotărârile Guvernului (H.G.) _____	372

5.2. Ordonanțele Guvernului (O.G.) _____	372
5.3. Ordonanțele de urgență ale Guvernului (O.U.G.) _____	373
TITLUL IV. AUTORITATEA JUDECĂTOREASCĂ _____	374
CAPITOLUL I. INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI _____	374
<i>Secțiunea 1. Principiile înfăptuirii justiției _____</i>	<i>374</i>
1.1. Principiul legalității _____	374
1.2. Principiul unicității, imparțialității și egalității justiției _____	374
1.3. Principiul independenței justiției _____	375
1.4. Principiul accesului liber la justiție _____	375
1.5. Principiul dreptului la apărare _____	377
1.6. Principiul prezumției de nevinovăție _____	378
1.7. Principiul folosirii limbii oficiale și a limbii materne în justiție _____	378
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea instanțelor judecătorești _____</i>	<i>379</i>
CAPITOLUL II. MINISTERUL PUBLIC ȘI CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII _____	381
<i>Secțiunea 1. Ministerul Public _____</i>	<i>381</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Consiliul Superior al Magistraturii _____</i>	<i>382</i>
BIBLIOGRAFIE _____	383

MIHAI BĂDESCU

DREPT CONSTITUȚIONAL
ȘI INSTITUȚII POLITICE
CURS UNIVERSITAR

Ediția a XIV-a, revizuită și adăugită

Editura
Stamangiu
2021

CAPITOLUL II. CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII LEGILOR

Secțiunea 1. Noțiunea și formele controlului constituționalității legilor

1.1. Necesitatea controlului constituționalității legilor

Constituția este legea fundamentală care se bucură de supremație în raport cu toate celelalte izvoare ale dreptului. Aflându-se în vârful ierarhiei actelor normative în oricare dintre sistemele de drept ale statelor, constituția pune bazele juridice ale statului, stabilește modul de organizare a societății în stat și modalitățile juridice de ocrotire a cetățenilor, de asigurare a drepturilor și libertăților lor.

Afirmarea supremației constituției – așa cum am văzut – implică existența unor mecanisme de control al conformității legilor cu constituția. Este deci necesară asigurarea controlului constituționalității legilor, a regulilor juridice subordonate^[1].

Fără existența unei sancțiuni a violării regulilor constituționale de către una din puterile constituite, distincția de principiu dintre constituție și legi ordinare cedează locul unei confuzii de fapt. Trebuie așadar, stabilit un control care să ducă la anularea regulilor juridice neconstituționale^[2].

Doctrina constituțională cuprinde o multitudine de argumente atât în favoarea existenței acestui control de constituționalitate, cât și împotriva lui.

Astfel, într-o opinie *favorabilă existenței acestui control*, s-a arătat că legiuitorul este și el supus greșelii, că însăși constituția este interpretabilă, că și aceasta are lacunele ei, că inexistența controlului constituționalității legilor lasă loc instabilității juridice și confuziilor de fapt, etc.

Pe de altă parte, *absența acestui control* a fost argumentată plecând de la ideea că nu se poate admite ierarhizarea normelor pentru că aceasta presupune ideea ierarhiei organelor, ceea ce contravine principiului separației puterilor în stat, că nu se poate admite controlul legilor, legea fiind expresia voinței generale care este suverană, că nu se poate admite ca un alt organ să controleze parlamentul care reprezintă poporul și răspunde numai în fața acestuia, că însăși parlamentul, cu prilejul adoptării legilor, efectuează acest control care, prin urmare, numai trebuie exercitat de către alt organ^[3].

Rezumând, putem afirma că necesitatea exercitării controlului de constituționalitate este datorată existenței, pe de o parte, a *principiului separației puterilor în*

[1] P. PACTET, *op. cit.*, p. 80.

[2] M. PRÉLOT, J. BOULOUIS, *op. cit.*, p. 218.

[3] A se vedea P. PACTET, *op. cit.*, p. 80; I. DELEANU, *Sancțiunea supremației constituției*, în Dreptul nr. 7-8/1991, pp. 21-23.

stat și, pe de altă parte, controlul de constituționalitate se fundamentează pe *principiul supremației constituției*.

„Principiul separației puterilor în stat constituie baza teoretică a controlului constituționalității legilor (...)” scria I. Benditer în lucrarea „Controlul constituționalității legilor”^[1]. În argumentarea teoriei sale, autorul avea în vedere Decizia Curții de Casație București, prin care aceasta, în 1912, și-a arogat dreptul de a controla constituționalitatea legilor, motivând că „principiul separației puterilor impune acestora să se controleze și să se cenzureze reciproc”^[2]. De aceeași părere au fost și alți autori, precum B. Schwartz^[3], L. Duguit^[4] sau C.L. Montesquieu^[5].

A doua opinie principală cu privire la controlul constituționalității legilor are în vedere, așa cum arătam mai sus, fundamentarea acestui control pe *principiul supremației Constituției*.

Într-o cunoscută lucrare^[6], Mircea Lepădătescu analizează diferitele fundamentări ale supremației Constituției, astfel:

- supremația constituției este determinată de poziția în sistemul autorităților statale a organului care o adoptă;
- constituția își trage supremația din conținutul normelor pe care le cuprinde față de normele ce compun legile ordinare;
- supremația constituției își găsește fundamentarea în forța juridică a normelor pe care le cuprinde, forță juridică superioară aceleia a normelor cuprinse în legile ordinare;
- fundamentarea supremației constituției pe principiul legalității;
- fundamentarea supremației constituției pe caracterul unicității puterii de stat;
- fundamentarea supremației constituției pe democratismul puterii statale.

1.2. Noțiunea controlului constituționalității legilor

Având în vedere considerațiile de mai sus și argumentând necesitatea existenței controlului constituționalității legilor pentru a asigura sistemul de garanții necesar manifestării constituției ca act normativ cu forță juridică supremă, într-o opinie de autoritate, controlul constituționalității legilor este definit ca „activitatea

[1] I. BENDITER, *Le contrôle de la constitutionnalité des lois*, în *Analele Științifice ale Universității „Al.I. Cuza” din Iași*, secț. III, tom. XII, 1966, p. 191 (*apud* I. RUSU, *op. cit.*, p. 44).

[2] Decizia Curții de Casație S.I. nr. 261/1912, în C.J. nr. 32/1912, p. 373.

[3] B. SCHWARTZ, *American Constitution Law*, Cambridge, 1955, p. 12.

[4] L. DUGUIT, *Traité de droit constitutionnel*, ed. a II-a, Paris, 1923, pp. 673-674.

[5] „Totul ar fi pierdut, dacă același om sau același corp de frunțași, fie ai notabililor, fie ai poporului, ar exercita aceste trei puteri: pe cea de a face legi, pe cea de a aduce la îndeplinire hotărârile obștești și pe cea de a judeca infracțiunile sau litigiile dintre particulari” (C.L. MONTESQUIEU, *Despre spiritul legilor*, vol. I, București, 1964, p. 196).

[6] M. LEPĂDĂTESCU, *Teoria generală a controlului constituționalității legilor*, Ed. Pedagogică, București, 1974, pp. 52-65.

organizată de verificare a conformității legii cu constituția, iar ca instituție a dreptului constituțional, cuprinde regulile privitoare la autoritățile competente a face această verificare, procedura de urmat și măsurile ce pot fi luate după realizarea acestei proceduri”^[1].

Controlul constituționalității legilor privește numai legea, ca act juridic al parlamentului, precum și actele normative cu forță juridică egală cu a legii (denumite decrete-legi, decrete cu putere de lege sau ordonanțe).

În privința verificării constituționalității proiectelor de lege^[2], vom observa că acesta nu este un control veritabil, căci procedura de elaborare a legilor cuprinde implicit și obligația de verificare a constituționalității^[3].

În sistemele constituționale unde se practică verificarea constituționalității proiectelor de legi, această activitate apare ca un aviz special în procesul elaborării legii, ca o măsură de siguranță în plus.

Așadar, controlul constituționalității privește numai actele normative elaborate de către parlament, deoarece celelalte acte normative emise de organele executive, răspund cerinței de legalitate (sunt conforme legilor), iar controlul legalității lor se realizează prin mijloacele obișnuite, inclusiv, pe calea contenciosului administrativ.

1.3. Formele controlului constituționalității legilor

Doctrina juridică reține mai multe clasificări în privința formelor de control al constituționalității legilor.

Astfel, într-o primă opinie^[4], ar exista trei forme de control: *control prin opinia publică, control politic și control jurisdicțional*.

Într-o altă opinie^[5], ar exista două forme (feluri) de control: *control politic și control jurisdicțional*.

În sfârșit, evidențiem și o recentă clasificare – realizată de un autor român^[6] – a formelor de control: *controlul exercitat prin opinia publică, controlul prin referendum, controlul printr-un organ politic, controlul printr-un organ jurisdicțional și controlul printr-un organ unic, special și specializat*.

a) Controlul prin opinia publică este controlul elementar, care cuprinde reacția opiniei publice în momentul încălcării unei prevederi constituționale. Această for-

[1] I. MURARU, E.S. TĂNĂȘESCU, *op. cit.*, pp. 69-70.

[2] Unele constituții prevăd un asemenea control (de exemplu, Constituția franceză din 1958).

[3] I. MURARU, E.S. TĂNĂȘESCU, *op. cit.*, p. 71.

[4] A se vedea M. PRÉLOT, J. BOULOUIS, *op. cit.*, p. 219 și urm.

[5] C. DEBBASCH, J. BOURDON, J.M. PONTIER, J.C. RICCI, *Droit constitutionnel et institutions politiques*, Economica, Paris, 1983, p. 82.

[6] I. DELEANU, *Sanctiunea supremației constituției*, în *Dreptul nr. 7-8/1991*, pp. 22-26.

mă de control și-a găsit fundamentul ideologic în *teoria rezistenței la opresiune*^[1], iar fundamentul juridic, în constituțiile care au consacrat dreptul la insurecție^[2]. Această formă de control este considerată ca primitivă, deoarece presupune sau implică violența.

b) Controlul politic presupune controlul exercitat de către organele legiuitoare, cât și cel exercitat de organe de stat, altele decât cele legiuitoare.

Pentru unii autori, controlul exercitat de către parlament este un control autentic și în același timp un autocontrol, pentru că parlamentul fiind acela care votează și constituția, este cel mai în măsură să aprecieze concordanța dintre legea și constituția pe care le-a adoptat.

În opinii contrare, se apreciază că acest control de constituționalitate trebuie conferit unui alt organ decât cel ce face legea^[3], acest control însemnând ca parlamentul să fie judecător în propria cauză, lucru contrar ideii de justiție constituțională^[4].

În prezent, în lume, acest tip de control se realizează mai rar.

c) Controlul jurisdicțional este exercitat fie de către organe judecătorești^[5], fie de către alte organe, dar care folosesc însă o procedură asemănătoare cu cea judecătorească^[6].

Controlul jurisdicțional poate fi realizat, după caz, fie *pe cale de excepție*^[7], fie *pe cale de acțiune*^[8], adică legea va fi examinată cu ocazia unui proces, când o parte ridică excepția de neconstituționalitate (de exemplu, SUA), fie că acest control va avea ca obiect o lege ce este considerată neconstituțională (de exemplu, Germania, Italia).

Controlul poate fi efectuat, în unele sisteme, înainte de promulgarea legii, în altele este un control *a posteriori*, iar în altele, controlul se efectuează și înainte, și

[1] CH. DEBBACH ș.a., *op. cit.*, p. 100.

[2] Constituția franceză din 1793 prevedea că în caz de violare a drepturilor poporului din partea guvernanților, insurecția este pentru popor cel mai scump drept și cea mai indispensabilă dintre datorii. Revolta individuală și colectivă devine sancțiunea legitimă a ilegalității și a neconstituționalității (a se vedea G. VRABIE, *op. cit.*, p. 232).

[3] J.F. AUBERT, *op. cit.*, p. 165.

[4] I. MURARU, E.S. TĂNĂȘESCU, *op. cit.*, p. 78.

[5] Controlul încredințat, de exemplu, unui ansamblu de tribunale, cu căi de recurs care permit unei curți supreme să unifice jurisprudența (de exemplu, S.U.A.) sau unui singur tribunal care se află în vârful ierarhiei instanțelor ordinare (de exemplu, Elveția sau România conform Constituției din 1923).

[6] Controlul încredințat unor tribunale speciale, denumite tribunale sau curți constituționale (de exemplu, Austria, Italia, Germania, România în prezent) control numit de către prof. Deleanu „control printr-un organ unic, special și specializat” (a se vedea I. DELEANU, *op. cit.*, p. 25).

[7] Procedeu defensiv ce constă în faptul că pentru a ridica excepția de neconstituționalitate trebuie să aștepti ca legea să ți se aplice.

[8] Procedeu ofensiv care permite atacarea directă a unei legi în fața unui tribunal.

după adoptarea legii. Dreptul de a sesiza neconstituționalitatea poate să aparțină fie unor organe de stat (cazul Franței), fie atât unor organe, cât și cetățenilor (de exemplu, Germania, Spania, Austria, Elveția).

Efectele acestui tip de control pot fi, *erga omnes* (ca în SUA) sau numai între părțile litigante în (România conform Constituției din 1923).

d) Doctrina constituțională reține și alte forme de control al constituționalității legilor, dintre care evidențiem:

- *control explicit și control implicit*. Suntem în prezența **controlului explicit** atunci când legea fundamentală (constituția) îl prevede în mod expres, prin urmare, consacră obligația acestui control de constituționalitate și, eventual, organul competent și procedura de urmat (de exemplu, în Franța, Elveția, Austria, România).

Există un **control implicit** în situația în care constituția nu-l consacră în mod expres dar el se exercită ca urmare a existenței principiului legalității^[1];

- *control anterior și control posterior* adoptării legilor. **Controlul anterior** adoptării legilor (denumit și control *prealabil* sau *preventiv*), se exercită în faza de proiect a legii^[2].

Controlul posterior adoptării legilor se exercită asupra legilor deja adoptate sau asupra actelor normative cu forță juridică egală cu a legii. Acesta este un control veritabil, de regulă, prevăzându-se în cadrul controlului explicit, organul competent și procedura de urmat.

- *control abstract și control concret*

Controlul abstract privește verificarea constituționalității unei legi în afara oricărui litigiu în fața instanței judecătorești, altfel spus, problema conformității legii cu constituția nu este pusă ca o „chestiune prejudiciabilă”^[3]. El este un control pe cale de acțiune și poate fi exercitat *a posteriori*, când se realizează asupra unei norme care a intrat deja în vigoare, sau *a priori*, când privește o normă care nu a intrat încă în vigoare.

Controlul concret evocă ideea că excepția de neconstituționalitate s-a ridicat în cadrul unui proces în care judecătorul ar urma să facă aplicarea legii litigioase. Altfel spus, justiția constituțională este chemată să rezolve „chestiunea prejudiciabilă” a excepției de neconstituționalitate^[4]. Excepția

^[1] A se vedea I. MURARU, *Drept constituțional și instituții politice*, Ed. Actami, București, 1998, p. 79 și urm.

^[2] Prof. Muraru observă că, „acest control nu este un control veritabil de constituționalitate, căci atâta timp cât legea nu este adoptată, proiectul poate fi îmbunătățit chiar de inițiator sau poate fi abandonat” (*Idem*, p. 80),

^[3] I. DELEANU, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat*, vol. I, Ed. Europa Nova, București, 1996, p. 306 și urm.

^[4] G. CONAC, D. MAUS, *L'exception d'inconstitutionnalité. Expériences étrangères et situation français*, în *Revue française de droit constitutionnel* nr. 4/1990, p. 579-712 (*apud* I. DELEANU, *op. cit.*, p. 307).

de neconstituționalitate poate fi ridicată de părți sau de instanță din oficiu. Acest control este unul *a posteriori*, așadar, asupra unei norme care a fost adoptată și intrată în vigoare.

Secțiunea a 2-a. Controlul constituționalității legilor în România

2.1. Scurtă privire istorică

1. Prima consacrare juridică în domeniul controlului constituționalității legilor în România, o întâlnim în *Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris din 1864*, unde se arată că „dispozițiile constitutive ale noii organizări a României sunt puse sub ocrotirea Corpului ponderator” (art. 12). Anterior, în art. 33 al Convenției de la Paris, s-a prevăzut în sarcina Comisiei Centrale de la Focșani paza noii constituții^[1].

2. Constituția din 1866 nu a cuprins o asemenea prevedere. Cu toate acestea, sub egida și prin interpretarea textelor ei s-a ajuns la crearea unor reguli de control judiciar pe calea jurisprudenței. În sensul celor arătate mai sus, este de notorietate decizia pronunțată de Tribunalul Ilfov la 02.02.1912, referitoare la litigiul dintre Societatea de tramvaie din București, cu Ministerul de Interne și Primăria Capitalei^[2].

3. Prin Constituția din 1923 s-a prevăzut că „numai Curtea de Casație în sesiuni-unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe acelea care sunt contrare Constituției” (art. 103).

Tot aici, se preciza că „judecata asupra constituționalității legilor se mărginește numai la cazul judecat”.

Potrivit **Legii privind Curtea de Casație din 1925**, instanța în fața căreia se ridica excepția de neconstituționalitate continua să judece procesul, rămânând ca

^[1] A se vedea G. VRABIE, *op. cit.*, p. 238.

^[2] Tribunalul Ilfov a declarat o lege neconstituțională (*Legea din 18 decembrie 1911*), printr-o decizie care nu a dus la anularea ei, ci la inaplicabilitate față de părțile aflate în litigiu. Printre argumentele invocate amintim:

- puterea judecătorească este obligată să dea întâietate Constituției, atunci când textele unei legi vin în contradicție cu aceasta;
- ori de câte ori legea invocată în fața tribunalului vine în contradicție cu constituția, acesta este obligat să-i recunoască prioritatea, constituția impunându-se atât legiuitorului cât și judecătorului.

În consecință, *Legea din 18 decembrie 1911* a fost declarată neconstituțională, soluție păstrată și de Înalta Curte de Justiție și Casație care, respingând recursul, a statuat competența instanțelor judecătorești de a efectua controlul constituționalității legilor, principiu care, ulterior, a fost inclus în Constituția din 1923 (a se vedea, pe larg, în *Dreptul*, 1912, pp. 90-91 și pp. 243-252).

chestiunea de neconstituționalitate să fie soluționată la sfârșit, după ce procesul a fost rezolvat, de către instanța supremă.

4. Constituțiile din 1948 și 1952 nu au prevăzut un control explicit al constituționalității legilor, el realizându-se în procesul de adoptare a legilor, de către comisiile Marii Adunări Naționale care aveau în competența lor avizarea proiectelor de legi.

5. Constituția din 1965 a reglementat controlul explicit al constituționalității legilor. Având în vedere existența unor posibile erori de tehnică legislativă^[1], Constituția a prevăzut în art. 43 pct. 15 că numai Marea Adunare Națională (M.A.N.) hotăra asupra constituționalității legilor. În acest sens, M.A.N. alegea, pe durata legislaturii, o comisie constituțională și juridică care avea rolul de a întocmi lucrările pregătitoare pentru ca pe baza lor, M.A.N. să se poată pronunța asupra constituționalității unei legi sau a unor dispoziții cuprinse într-o lege.

Potrivit Legii nr. 2/1975 (care a modificat Constituția), precum și a *Regulamentului de funcționare a M.A.N.*, existau două categorii de control:

- controlul constituționalității legilor adoptate de M.A.N. și
- controlul constituționalității decretelor ce conțineau norme cu putere de lege adoptate de Consiliul de Stat și al hotărârilor Consiliului de Miniștri.

În concluzie, sub imperiul acestei constituții, controlul constituționalității legilor era un control explicit, cu efecte *erga omnes*, de regulă ulterior, dar putând să se realizeze și anterior, când era vorba de proiecte de legi și de decrete normative ale Consiliului de Stat. El era exercitat totdeauna de un organ politic (control politic).

2.2. Controlul constituționalității legilor consacrat de Constituția României din 1991

În România, controlul constituționalității legilor este reglementat în **Constituția României**, republicată (art. 142-147), *Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale*^[2] (cu modificările aduse prin *Legea nr. 177/2010*), republicată^[3], precum și de *Legea 124/2000 privind structura personalului Curții Constituționale*.

În România, controlul constituționalității legilor este exercitat de către Curtea Constituțională.

[1] N. PRISCA, *Drept constituțional*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1977, p. 55.

[2] Republicată în M. Of. nr. 807 din 3 decembrie 2010.

[3] A se vedea M. Of. nr. 502 din 3 iunie 2004.

2.2.1. Caracteristicile Curții Constituționale

Curtea Constituțională a României:

- este considerată o autoritate publică politico-jurisdicțională, chiar dacă nu este cuprinsă printre autoritățile publice enumerate în Titlul III al Constituției. Caracterul politic rezultă din modul de desemnare a judecătorilor Curții, precum și din natura unor atribuții^[1], iar caracterul jurisdicțional rezultă atât din principiile de organizare și funcționare cât și din unele atribuții și proceduri^[2];
- este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România;
- este independentă față de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției și legii de organizare și funcționare;
- asigură controlul constituționalității legilor, a regulamentelor Parlamentului, a ordonanțelor Guvernului, a tratatelor sau altor acorduri internaționale, precum și asupra inițiativelor de revizuire a Constituției și inițiativelor legislative populare, pronunțându-se numai asupra problemelor de drept, fără a putea modifica sau completa prevederea legală supusă controlului. De asemenea, ea nu se poate pronunța asupra modului de interpretare și de aplicare a legii, ci numai asupra înțeleșului său contrar Constituției [art. 2 alin. (3) din Legea de organizare și funcționare];
- este singura în drept să hotărască asupra competenței sale, hotărând în cazurile expres prevăzute în art. 146 din Constituție (vezi atribuțiile Curții Constituționale), iar competența sa nu poate fi contestată de nici o autoritate publică.

2.3. Funcționarea Curții Constituționale

2.3.1. Organizarea Curții Constituționale

În ceea ce privește organizarea Curții Constituționale, aceasta se compune din 9 judecători numiți pentru un mandat de 9 ani (care nu poate fi prelungit sau înnoit) astfel: trei sunt numiți de Camera Deputaților, trei de Senat și trei de Președintele României. Numirea judecătorilor de către instituțiile menționate mai sus nu creează nici un raport de subordonare al Curții față de acestea.

Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia, pentru o perioadă de 3 ani. Din 3 în 3 ani, Curtea Constituțională se înnoiește cu o treime din judecătorii ei.

^[1] Atribuțiile referitoare la constatarea constituționalității unui partid politic și avizul privind suspendarea din funcție a Președintelui României, întăresc caracterul politic al Curții.

^[2] A se vedea M. BĂDESCU, *Drept constituțional și instituții politice*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 35 și C. IONESCU, *Tratat de drept constituțional contemporan*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008.

2.3.2. Statutul judecătorilor Curții Constituționale

Pentru a candida^[1] la funcția de judecător la Curtea Constituțională trebuie îndeplinite următoarele condiții:

- pregătire juridică superioară;
- înaltă competență profesională;
- vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior^[2].

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior^[3].

În activitatea lor, judecătorii sunt independenți și inamovibili pe durata mandatului^[4]. Judecătorii pot răspunde disciplinar sau penal, dar nu pot fi trași la răspundere pentru opiniile și voturile exprimate la adoptarea soluțiilor.

Judecătorii răspund disciplinar pentru încălcarea obligațiilor prevăzute în Legea nr. 47/1992, în acest sens sancțiunile aplicate sunt cele prevăzute de Regulamentul de organizare și funcționare a Curții.

Judecătorii răspund penal, dar nu pot fi arestați sau trimiși în judecată decât cu aprobarea Biroului permanent al Camerei, care i-au ales sau a Președintelui României, după caz, și la cererea procurorului general de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată a judecătorilor Curții Constituționale aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. Judecătorul este suspendat de drept de la data trimerii în judecată, fiind exclus de drept în cazul condamnării definitive; în cazul achitării, suspendarea de drept va înceta.

Curtea Constituțională își desfășoară activitatea în plen, iar actele Curții se adoptă cu votul majorității judecătorilor, dacă legea nu prevede altfel.

Ședințele de judecată sunt publice, în afara de cazul în care, din motive întemeiate, plenul hotărăște ședință secretă.

Președintele Curții Constituționale are următoarele atribuții:

- a. coordonează activitatea Curții Constituționale și repartizează cauzele spre rezolvare;
- b. convoacă și prezidează ședințele în plen ale Curții Constituționale;
- c. reprezintă Curtea Constituțională în fața autorităților publice și a altor organizații, române sau străine;
- d. constată cazurile de încetare a mandatului judecătorilor și sesizează autoritățile publice care i-au numit, pentru ocuparea postului devenit vacant;

^[1] Candidaturile se depun la Comisia Juridică.

^[2] A se vedea art. 143 din Constituția României, referitor la condițiile necesare pentru numirea judecătorilor Curții.

^[3] A se vedea art. 144 din Constituția României.

^[4] A se vedea art. 145 din Constituția României.

- e. îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege sau de Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale.

2.4. Atribuțiile Curții Constituționale

Potrivit Constituției (art. 146), **principalele atribuții** ale Curții Constituționale sunt următoarele:

a) Exerciță un control al constituționalității legilor anterior promulgării lor;

Potrivit art. 146 lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.

În cazul în care Curtea Constituțională declară neconstituțională o lege înainte de promulgarea ei, decizia dată are ca efect trimiterea legii spre reexaminare Parlamentului. Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

b) Se pronunță asupra constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției;

Sesizându-se din oficiu, în exercitarea acestei atribuții, Curtea Constituțională are misiunea de a se pronunța dacă revizuirea Constituției urmează a se face în conformitate cu art. 150 (inițiativa revizuirii) și art. 152 (privitor la limitele revizuirii) din Constituție. Curtea se pronunță cu votul a două treimi din numărul judecătorilor.

În situația în care inițiativa de revizuire a Constituției este lovită de viciu de neconstituționalitate, decizia Curții Constituționale va fi obligatorie, în sensul că Parlamentul nu va putea lua în dezbatere o inițiativă de revizuire a Constituției declarată neconstituțională de această Curte.

c) Se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 senatori. În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată, tratatul sau acordul internațional constat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

d) Se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului^[1];

Controlul constituționalității acestor regulamente se poate efectua la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.

^[1] Există trei categorii de regulamente: Regulamentul Camerei Deputaților, Regulamentul Senatului, Regulamentul ședințelor comune (ale celor două Camere).

În cazurile de neconstituționalitate constatate, dispozițiile declarate neconstituționale nu se mai aplică. În vederea înlocuirii acestor dispoziții Camera va reexamina textele declarate neconstituționale pe baza raportului Comisiei juridice, de disciplină și imunități.

e) Hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

f) Soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

g) Veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

Curtea Constituțională își exercită această atribuție efectuând următoarele activități:

- înregistrează câte un exemplar al propunerilor de candidatură;
- soluționează contestațiile;
- rezolvă contestațiile împotriva soluțiilor date de către birourile electorale de circumscripție în legătură cu împiedicarea unui partid sau al unei formațiuni politice, ori a unui candidat de a-și desfășura campania electorală;
- primește procesele-verbale privind rezultatele alegerilor prezidențiale și validează sau anulează aceste alegeri;
- publică rezultatul alegerilor prezidențiale în presă și în „Monitorul Oficial”;
- prezintă Parlamentului un exemplar din actul de validare a alegerii Președintelui în vederea depunerii jurământului.

h) Constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

În cazul în care se declanșează interimatul funcției de Președinte al României (vacanța funcției^[1], suspendarea din funcție, imposibilitatea temporară de a-și exercita atribuțiile) rolul Curții Constituționale se mărginește la un act de constatare a acestor împrejurări.

i) Dă aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

În cazul în care Președintele săvârșește fapte grave prin care încalcă Constituția, Parlamentul poate decide suspendarea din funcție cerând în acest sens și avizul consultativ al Curții Constituționale.

^[1] Vacanța funcției intervine în caz de demisie, de demitere din funcție, de imposibilitatea definitivă a exercitării atribuțiilor sau de deces.